

زنگ ورزش و هنر در شبکه شاد

امیر مرادی

دکتری فلسفه تعلیم و تربیت

چکیده

آموزش مجازی و امکان برگزاری کلاس درس در خانه، فرصتی است بی‌بدیل برای رویارویی با تعطیلات اضطرابی و محدودیت‌های آموزش حضوری، تحقق آرمان آموزش برای همه و زمینه‌سازی برای توسعه پایدار و متوازن در کشور. اما برخلاف درس‌های نظری، آموزش و تدریس درس‌های مهارتی و عملی نظیر فرهنگ و هنر، و تربیت بدنی، نیازمند به‌کارگیری تکنیک‌ها، شیوه‌ها و راهبردهای خاصی در فرایند یاددهی-یادگیری مجازی است. هدف این مقاله بررسی شیوه‌ها و روش‌های تدریس درس‌های فرهنگ و هنر، و تربیت بدنی در محیط یادگیری مجازی و شبکه شاد است.

مقدمه

امروزه با جهانی‌شدن شیوع کرونا، به ناگاه بیش از ۱/۷ میلیارد دانش‌آموز از تحصیل حضوری بازمانده‌اند. در این شرایط، به‌نظر می‌رسد شبکه‌های اجتماعی مجازی ابزارهای یادگیری ارزشمندی برای آموزش از نوع مجازی هستند، زیرا این شبکه‌ها یادگیرندگان را در ایجاد، انتشار و اشتراک‌گذاری کارهایشان توانمند می‌کنند. همچنین، می‌توانند تعامل و همکاری یادگیرنده را تسهیل کنند (سلین، ۲۰۰۸).

در ایران نیز، با توجه به شیوع ویروس کرونا و اتخاذ تصمیم آموزش مجازی، نیاز به فراهم‌سازی بستری امن و آسان برای استفاده همگانی و قابل‌تعمیم برای همه دانش‌آموزان احساس شد. از بین شبکه‌های اجتماعی ایرانی و خارجی موجود، در نهایت شبکه شاد (مخفف شبکه اجتماعی دانش‌آموزی) انتخاب

و راه‌اندازی شد.

در این شبکه، همانند سایر درس‌ها، برای دو درس فرهنگ و هنر، و تربیت بدنی نیز کلاس تعریف شده است و معلمان آن‌ها ملزم به تدریس مجازی هستند، اما با وجود فرصت‌ها و قابلیت‌های خوب سامانه شاد، روش‌های تدریس سنتی که مخصوص کلاس‌های حضوری هستند، در محیط شبکه شاد پاسخ‌گو نیستند و تدریس مجازی این درس‌ها نیازمند یادگیری راهبردها و روش‌های نوین تدریس است که معلمان و دبیران درس‌های مهارتی و عملی باید آن‌ها را بیاموزند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر، بررسی راهبردهای تدریس درس‌های مهارتی نظیر تربیت بدنی و هنر در شبکه اجتماعی دانش‌آموزی (شاد) است.

روش‌ها و شیوه‌های تدریس مجازی فرهنگ و هنر، و تربیت بدنی

الف) آموزش فرهنگ و هنر

یکی از ساحت‌های شش‌گانه تربیت انسان، تربیت هنری و زیبایی‌شناختی است که ناظر به آماده‌سازی فردی و جمعی متربیان در مسیر تحقق شأن زیبایی‌شناختی و هنری حیات طیبه است (مبانی نظری سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، ۱۳۹۰: ۱۵۶). برای تدریس اثربخش و با کیفیت فرهنگ و هنر در محیط یادگیری مجازی و سامانه شاد، راهبردها و شیوه‌های متعددی وجود دارند که لازمه به‌کارگیری آن‌ها بهره‌گیری از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های فناوری آموزشی در تدریس مجازی است. از جمله این فناوری‌ها می‌توان به

و بدنی است که ناظر به حفظ و ارتقای سلامت و رعایت بهداشت جسمی و روانی متریبان در قبال خود و دیگران، تقویت قوای جسمی و روانی، مبارزه با عوامل ضعف و بیماری، حفاظت از محیط زیست و احترام به طبیعت است (میانی نظری سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، ۱۳۹۰: ۳۰۵).

در درس تربیت بدنی که تدریس و یادگیری آن مستلزم کسب مهارت‌های حرکتی ورزشی یا ایجاد حس حرکت در فراگیرنده است، (رشته‌های گوناگون ورزشی)، فرایند یادگیری بر مبنا و با تأکید بر کلاس‌های حضوری پیشنهاد شده است، اما در دوران قرنطینه که امکان برگزاری کلاس‌های حضوری وجود ندارد، بهره‌گیری از رسانه‌های دیداری مانند برنامه‌های آموزشی تلویزیون، به عنوان رسانه مکمل و کاربست فناوری‌های نوین ارتباطی، می‌تواند ثمربخش باشد.

طبق شواهد موجود، از زمان راه‌اندازی اجرای برنامه‌های آموزشی از کانال‌های تلویزیون (به خصوص شبکه آموزش) هر روز قبل از شروع تدریس درس‌های دیگر، زنگ ورزش و کلاس درس تربیت بدنی برگزار می‌شود و در طول این زنگ، تمرین‌ها و آموزش‌های ورزشی به دانش‌آموزان ارائه می‌شود تا به همراه تصویرهای تلویزیون، آن‌ها هم در منزل نرمش و ورزش کنند.

برنامه‌های هنری اینترنتی (مانند ویکی آرت^۱ و آرت ست^۲)، اپلیکیشن‌ها و نرم‌افزارهای آموزش هنر (بافتنی، دوخت لباس، خوش‌نویسی و نقاشی)، و گروه‌ها و کانال‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی اشاره کرد. اصولاً ما انسان‌ها فیلم و تصویر را بیشتر از متن به خاطر می‌سپاریم، بنابراین، طبیعی است یادگیری مطالب درس هنر از طریق فیلم و انیمیشن‌های آموزشی، می‌تواند سطح یادگیری و پذیرش دانش‌آموزان را به‌طور مؤثری افزایش دهد.

در شبکه شاد کانالی با عنوان محتوا و مواد آموزشی وجود دارد که در آن فایل‌ها و فیلم‌های آموزشی تمام درس‌ها، به تفکیک دوره و پایه تحصیلی، گنجانده شده‌اند. محتوای درس فرهنگ و هنر نیز به تفکیک دوره و پایه تحصیلی در این کانال بارگذاری شده است. مثلاً برای تدریس درس خوش‌نویسی - نستعلیق تحریری (هنر پایه نهم)، دبیر می‌تواند فیلم آموزشی آن را بارگیری و سپس در گروه کلاسی خود بارگذاری کند و یا دانش‌آموزان را به کانال و قسمت مربوطه ارجاع دهد. سپس برای ارائه تکلیف، از دانش‌آموزان بخواهد هر کدام یک بیت شعر را به سبک نستعلیق تحریری بنویسند و تصویر آن را در گروه کلاسی بفرستند.

روش پیشنهادی بعدی، برگزاری کلاس درس معکوس^۳ است. **یانگ (۲۰۱۷)** کلاس معکوس را نوعی روش آموزشی جدید می‌داند که در آن دانش‌آموزان، قبل از حضور در کلاس، محتوای درسی تهیه‌شده به صورت صوتی، تصویری و فیلم آن روز (مانند آموزش طراحی چهره در پایه نهم) را از طریق کانال‌های ارتباطی مجازی مشخص شده (مثل بستر شاد) دریافت و مشاهده می‌کنند. پس از طراحی چهره و ارسال آن از طریق گروه کلاسی مجازی، در کلاس مجازی حضور می‌یابند و معلم با گفت‌وگوی مجازی کلاسی، به پرسش‌های آن‌ها پاسخ می‌دهد. این روش سبب می‌شود محوریت معلم نیز کاهش یابد. این شیوه می‌تواند برای دانش‌آموزان دوره متوسطه کاربرد داشته باشد.

علاوه بر موارد مذکور، معلمان و دبیران درس فرهنگ و هنر می‌توانند فیلم‌ها و انیمیشن‌های آموزشی درس خود را از شبکه ملی رشد^۴ بارگیری کنند و در گروه کلاسی‌شان به نمایش بگذارند. مثلاً دبیر در حین تدریس درس هنرهای نمایشی - نمایشنامه (هنر پایه هشتم)، فیلم آموزشی آن را از سایت شبکه رشد بارگیری و در گروه کلاسی خود بارگذاری می‌کند. یا لینک آن را در گروه قرار می‌دهد و دانش‌آموزان با کلیک روی لینک، به‌طور مستقیم آن را در سایت مربوطه مشاهده می‌کنند.

ب) آموزش تربیت بدنی

یکی دیگر از ساحت‌های تربیت انسانی، ساحت تربیت زیستی

ادد

یادگیری مطالب آموزشی درس هنر از طریق فیلم و انیمیشن‌های آموزشی به‌طور مؤثری می‌تواند سطح یادگیری و پذیرش دانش‌آموزان را افزایش دهد

تربیت بدنی دارای بخش‌های حرکتی، آمادگی جسمانی و ورزش است که در هر دوره و پایه تحصیلی یکی از این بخش‌ها قالب‌تر و برجسته‌تر می‌شود. بخش مهارت‌های حرکتی و ورزشی را که در دوره ابتدایی مورد بحث است و هدف آن

شناساندن الفبای حرکت در این دوره حساس است، می‌توان به راحتی با تهیه فیلم‌های کوتاه زیبا، جذاب و کم‌حجم از الگوهای حرکتی و حرکت انتقالی، به دانش‌آموزان آموخت و با ارائه یک تقویم تمرینی، از آن‌ها خواست جدول مذکور را تهیه کنند و تمرین‌هایی را که معلم برای آن‌ها می‌فرستد، در زمان‌های مشخصی انجام دهند و از طریق ارسال تصویر یا فیلم کوتاه به معلم گزارش کنند.

آموزش‌های مهارتی که در سند تحول بنیادین برای دانش‌آموزان دوره متوسطه اول دیده شده‌اند، شامل رشته‌های بسکتبال، والیبال، هندبال و همچنین مجموعه‌ای از عوامل آمادگی جسمانی از قبیل چابکی، سرعت، استقامت عضلانی، قلبی و تنفسی است. راهبرد پیشنهادی در خصوص آموزش‌های مهارتی در شبکه شاد بدین صورت است که می‌توان در رابطه با رشته‌های ورزشی مذکور و همچنین حرکات ورزشی مخصوص آمادگی

جسمانی، محتوای آموزشی تهیه و تولید کرد و سپس آن‌ها را به صورت مکتوب، تصویری و کلیپ آموزشی به دانش‌آموزان ارائه و تدریس کرد، اما چون در محیط منزل ممکن است امکان اجرای حرکات و مهارت‌های ذکر شده وجود نداشته باشد، باید به دریافت بازخورد محدود رضایت داد.

در نهایت، برای ایجاد انگیزه و شور و شوق ورزشی در بین دانش‌آموزان، می‌توان با طراحی تعدادی چالش‌های ورزشی قابل اجرا در منزل، از داوطلبان خواست در این چالش‌ها شرکت و با هم به رقابت بپردازند و فیلم‌های خودشان را در گروه بارگذاری کنند.

در این روزها، آموزش مجازی تعاملی، که در شرایط عادی و با وجود آموزش‌های حضوری، نقش آموزش مکمل را داشت، به شیوه آموزشی اصلی کشورها تبدیل شده است و بسیاری از مراکز رسمی و غیررسمی آموزشی و پژوهشی در قالب این نوع از آموزش در حال خدمت‌رسانی به مشتریان و ذی‌نفعان خود هستند. در واقع، دستاوردهای فناوری آموزشی توانسته‌اند قابلیت خود را در سرعت بخشیدن به رشد آموزش نشان دهند. کاربرد چنین دستاوردهایی می‌تواند به دبیران فرهنگ و هنر و تربیت بدنی کمک کند از وقت محدودی که در اختیار دارند، بیشترین بهره را ببرند، چرا که فناوری می‌تواند وظیفه سنگین آموزشی این معلمان را در زمینه انتقال اطلاعات به عهده بگیرد یا حداقل آن را تسهیل کند. البته نباید از این نکته غافل ماند که چگونگی بهره‌گیری از این مجموعه امکانات فناورانه، به اندازه کار، تلاش و تجربه هر معلم بستگی دارد.

ادد

برای ایجاد انگیزه و شور و شوق ورزشی در بین دانش‌آموزان می‌توان از آنان خواست که در این چالش‌های ورزشی شرکت کرده و به رقابت بپردازند و فیلم‌های خودشان را در گروه بارگزاری کنند

* پی‌نوشت‌ها

- 1- WikiArt
- 2- Art Set
- 3- Flipped classroom
- 4- <http://media.roshd.ir/animations-list>

* منابع

- مبانی نظری سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش (۱۳۹۰). وزارت آموزش و پرورش.
- Selwyn, N (2008). Web 2.0 applications as alternative environments for informal learning- a critical review, in OECD-KERIS expert meeting. Alternative learning environments in practice: using ICT to change impact and outcomes.
- Yang, R, (2017). An Investigation of the Use of the 'Flipped Classroom' Pedagogy In Secondary English Language Classrooms. journal of information technology education: in novation in practice on official publication of the in forming science institute in forming science.org

